

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Evropeae Historiae Societatis Iesv Pars ...

Anglia

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1671

Capvt XI. Topcliffus Londino Eboracum destinatur ad instruendam Vualpoli causam. Concurrunt Prædicantes & Theologi ad eum à fide Catholica dimouendum; doctrina sua & constantia illos domat. Reiicit ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-10773

gnum subiret. Quare absque mora deferretur ab eo, ad Iuris Kilhami administrum, qui iussum tuto asseruari, Eboracum de illo ad magistratus dat literas, adsunt triduo post a Prouinciæ Præfecto comite Huntingtono mandata ut ferro vincens perduceretur Eboracum vbi tamdiu angusto, & abstruso in carcere procul omni affatu & accessu solus hæsit, dum sui ederet rationem; quæ plane sincera, & candida cum esset Londinum ad Senatum missa, tunc vero aliquibus copia facta est illius visendi; & P. Ricardus Holtbeyus apostolico ministerio illic fungens, modum adinuenit dandi ad eum literas & accipiendi, ex quibus & Patre Gerardo, multoque vberius ex Patris Garneti, qui tunc iis præerat narratione accurata ducturi sumus, quod superest de concertationibus, tormentis, & beato fine Henrici Vyalpoli dicendum.

Topcliffus Londino Eboracum destinatur ad instruendam Vualpoli causam. Concurrunt Prædicantes & Theologi ad eum à fide Catholica dimouendum; doctrina sua & constantia illos domat. Reiicit oblatam à Catholicis redemptionem mortis, & carceris.

C A P V T X I.

HERPENS A inter consiliarios Regios quam suis de rebus Henricus ediderat ratione; fuisse nimirum in Belgio cum P. Guillelmo Holtio, cum Personio in Hispania, Madritum à Personio missum ad procurandam cum aulæ ministris attributionem à Philippo, Audomarensi Anglorum Seminario assignatam; hinc virum putarunt grandium capacem, nec nisi moli cuiusdam aduersus Angliam mouendæ Hispaniam adiisse; has ergo quas imaginosis suspitionibus diuinabant constructas ab eo machinas, alta ei ex mente ut in lucem exerent; exemptum carcere Topcliffum Eboracum legant, hominem astutiæ palmis, & crudelitatis, pridem inter forenses insignem, iussum nihilominus Eboraci calliditate sola uti; crudelitatem quæstionibus, & tormentis seruare, quorum erat Londini minister. Primæ hic Henrico velitationes cum Protestantibus fuere Theologis, ut suo cuidam amico respondens indicat, [tuo inquit epistola tua carebat chirographo, sed agnoui ab amico venisse, hoc est homine de Societate,] post pauca vero [quid me futurum sit hætenus ignoro,

Dei gratia mihi perinde est quicquid acciderit, nam suis ubique terrarum Deus adest, eius gloriae ut spero viuens & moriens obsequar, qui coepit perficere; mihi viuere Christus est, & mori lucrum. Disputaturi quidem mecum veniunt nonnulli, sed clamore plus valent, ac strepitu quam suis argumentis.]

Topcliffo ut venit, & Gubernatori visum est conducibilius, blandè primum & comiter expiscari, quicquid Henricus arcani premeret; nec enim post locum tormentis defore. Interrogatus igitur Henricus, de se suisque consiliis, itineribus, vita omni; particulatim, fideliter, & disertè respondit, nihil enim habebat quod mortalium cuiusquam refugeret oculos, aut conscientiam; excusauit dumtaxat efferre quæ Catholicis, & Sacerdotibus, & nostris in Regno latentibus exitio poterant, vel nocumento esse. Cui Topcliffus, hæc mihi sepono ad Breiduuellum audienda (carcer est Londini quo nullus fœdior) illic certas habeo machinas quæ fandi vsu mutis restituunt. Henricus vero superbè minanti, aderit, inquit, & in Breiduuello, & in Turri Deus, tuis potentior machinis, nec sinet mihi quicquam excidere quod vitam aliorum, aut conscientiam meam lædat. Rogatus quamobrem redisset in Angliam? respondit ob nullam aliam, nisi ad Dei supremam gloriam, propagatione Catholicæ fidei latius proferendam, & restituendos huic si posset, populos, nobilitatem omnem, Reginam ipsam. Idem sibi fuisse trans mare pensum; benè omnibus faciendi, consulendique illorum animis in æternum seruandis, ea solum ad hoc adhibendo, & vrgendo religiosa præsidia quæ professioni propriè congruunt in quam Dei beneficio esset vocatus. Hæc ille, nec verbis, nec scripto quicquam dissimulans etiam illorum quæ Audomarensi Collegio à Rege Philippo in aula procurasset, quod etsi doleret in deterius accipi, gratulabatur tamen sibi tantoperè, ut infectum si foret, vellet totis suis viribus cõfici. Expedito ex quæsitis Henrico nonnullos è suis procerioris famæ Theologos ad eum immittunt (qui fuit alter illius, ut constituerant, leniter inuestigandi, & expugnandi motus) nam ex eius vita, & confessione diuinabant futurum ut esset facile occidi; morte dignus non posset probari. Mutatis itaque vicibus suos in carcerem Theologos destinant acturos cum illo de Religione; ac iucundum foret, sed extra historiam prolixam dicta vltro citroque legere, quæ ipsemet Henricus sua manu perscripta, Gubernatori misit à quo tentaturi constantiam Theologi venerant. Ponam hic nihilo seciùs aliqua fragmenta, minus suis argutiis impedita, proin tædij minus lectori factura.

Stetit primus in gradu Doctõr Fauorius, & Guillelmus Hardesteyus infamis apostata, prædicantem agens infensissimi vasto illo boreali tractu, rei Catholicæ, & Sacerdotum hostes. Ac prior apostata totam Papistæ fidei suæ summam, roburque maximum in auctoritatem Ecclesiæ referunt, non in Deum qui prima est veritas, nullique prorsus erroris obnoxia; præter scriptum enim, & certum Dei verbum, fidei tantumdem præstare se traditionibus, hoc est aiebat apostata, missis in auras quandoque vocibus, &

per

per aures innumerabilium annorum, ad nos denique appulsi. Hoc vero quid est nisi hominibus credere, suamque in iis credendi firmitatem fundare? Aduertit hic facile Henricus hominem à primis errare principiis, ostenditque illum nescire quidem quid vellent Catholici per traditiones intelligi, eas videlicet quæ pari cum scriptura iure, fluxissent à Deo, & eadem cum ea veritate, suprema niterentur; nec enim dictatas à Deo scripturas, nisi traditionibus nos scire. Eliso apostatæ, & obmutescenti suppetias venit Doctor Fauorius, negans aliunde sanctorum inuocationem nos habere, nisi solis ab hominibus traditam; à Deo enim idcirco non posse quòd cum ipsa pugnaret veritate, sanctis nimirum longè absentibus ad vota nostra surdis; nec tantæ gratiæ apud Deum, vt possent precibus nostra causa, Prouidentia Diuinæ decreta mutare; nec tanti meriti, vt essent propterea colendi, & orandi, aut ab iis aliquid sperandum quin nec ipsi, addebat impius Dei matri adhibendam venerationem, nec plus in ea locandum fiduciæ quam in Scamno vbi tunc sacrilegus sedebat. Ad hæc rotidem his verbis Henricus, qui vos, inquit, furor agit in Deiparam transfusos? Non redit in patrem videlicet honor filio impensus; & matris veneratione in ipsam cuius gratia colitur filium? ducebant à Christo, vestium contactu sanitatem fideles, non ducent ex virgine cuius sibi Christus carnem purissimam, & sacrosanctum sanguinem induit? non plus ei quam ligno fiduciæ tribuent & honoris? Salomon Christi typus, locatæ ad dexteram matri, *Pete*, inquit, *Mater mea*, creditusque est laudabiliter officio perfunctus; matris in cælo Christus nullam habiturus sit rationem, cui vixit in terris subditus? *Adorate* imperant scripturæ *Scabellum pedum eius*, haud quidem ait Augustinus, quod terram per se consecrarit in matre virgine incorporatus; sed *inuenio*, inquit, *quomodo sine impietate adoretur terra, sine impietate adoretur scabellum pedum eius. Suscepit enim de terra terram, quia caro de terra est, & de carne Maria, carnem accepit.* Vobis Deipara non censebitur Scamno venerabilior? His ardenter & magna libertate pro argumenti grauitate ab imparato dictis, nihil Fauorio quod reponeret succurrit, præter pertinacem cacohetis hæretici obstinationem; Scamno exurgens apostata, in genua procidit, supplicaturus serio virgini, an Scamno per ludibrium nescitur. Redit vero idem postridie, seque vno ad approbationem teste abundè contentus; inquit, dicens illo ipso die pro concione confirmasse potestatem remittendi peccata mortalium nemini omnino competere. Rogantique Henrico, an voce *nemini* complecti vellet etiam Christum ipsum, respondit Christum qua hominem, & talem hominem non potuisse illam sibi arrogare, vt cuius nemo esset planè præter Deum capax. Vilius igitur, intulit Henricus, de Christo sentitis, quam ipsi eius hostes quibus fuit tam certo persuasum hanc sibi ab eo arrogari, vt eius ad paralyticum offensi verbis, *Remittuntur tibi peccata tua*, blasphemiam illi, blasphemi obiecerint, *Hic blasphemat*, quod autem illam tunc *hominis filio*, quem se tunc vocabat iure arrogaret, ac iure possideret, sanati paralytici probauit miraculo, illudque à fidei plebe duplicis ostento potestatis expressit, *Vt glorificaret*

Deum qui potestatem talem dedit hominibus. Hanc porro utramque Apostolis à Christo collatam non erant opinor vester è suo Evangelio Calvinus. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. Hæc cum dixisset insufflavit, & dixit accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata remittuntur eis; & quorum retinueritis retenta sunt. Sed apostata interpretabatur de mutua iniuriarum condonatione, nequaquam vero de laxandis peccatis, quasi ad eam condonationem omnibus imperatam opus esset Apostolorum potestate, aut Christi afflantis diuina illa adspiratione, aut infusione spiritus increati per illam tacite expressa. Non erat tam cæcus apostata ut responsi sui non aduertere absurdum, sed pudorem eius sacrilegum perstringebat splendor probatæ sibi dilucidius quam optasset, eiurati ab se Sacerdotij potestatis. Disputationem aliò extra rem detorquet, de iustificatione tot falsis, ineptis, pugnantibus implexa fabulatur, nunc aiens fidei præuiam, nunc fidei subsequam, ut nec esset probè Calvinista, nec satis Catholicus, sed motus cerebro videretur. Spissum mihi opus indixissem, si vel vnus errores præcipuos suscepissem notandos in quos illa summæ Theologiæ capita impegerunt. Illa Christi verba, *Hoc facite* in meam commemorationem, quibus adstruebat Henricus Sacerdotij institutionem, negabat Kingius ministellus è Christi ore vnquam prodiisse, testem enim illorum haberi neminem præter vnum ex Euangelistis, quod vnus testimonium si solum adforet plærisque fidem noui testamenti libris non esset facturum. Quin & *Hoc facite*, non hoc magis quam aliud præcipi, quod erat Christum absurdè iubentem inducere. Aequè, ferè, impiè Bennetus Doctor, Christo ex mortuis rediuno cœnaculi ianuas Angelum reserasse, momento clausisse. Christi eiusdem in Eucharistia multis in locis præsentiam fines excedere diuinæ potestatis, natura in contrariam pugnantem, fuit in politicis qui diceret, Euangelij libertate omnes solui Principis cuiusuis Ecclesiastici, vel alterius leges, nisi legerentur in sacris paginis; fuere & alia errorum, & ineptiarum monstra quibus ab Henrico doctè, & solidè domitis, abibant Doctores muti & cernui, nequaquam meliores, voluntate nimirum magis hæretica quam mente, & adamatæ vitæ prauitate, rectum iis iter ad fidem obstruente: quod iis Henricus pro ea libertate quam sua tunc illi præbebat conditio, non omittebat exprobare, cogebanturque illum ed patientiùs audire quod vltro ad eum venissent, & primi ad pugnandum, & miscendum sermonem prouocassent. Lego in vltimo cum iis congressu, cui, ut loquitur, interfuere Discipuli cum Herodianis, hoc est Prædicantes maiori quam prius numero, cum ministris Regina, præbuisse iis legendos in mutuis frontibus apostatarum characteres, & Antichristi præcursorum factio initio ab eorum capitibus & magistris Lutero, & Caluino, nouæ potestatis, Euangelij noui, Religionis nouæ, legum, ac rituum vsurpatoribus: antiquitatis venerandæ, ac possessionis, omnium temporum conciliorum, Patrum, sanctorum, & sapientium aduersus approbationem legitimam & præscriptam deprædatoribus; deprauatoribus sacrorum codicum; offensionum auspiciis & discessionum in Ecclesia Dei, & falsæ animi libertatis.

dolosa.

dolosa specie, in omnem effusis sensuum & carnis licentiam; animalibus denique mundanæ gloriæ, nihil præterea dum viuunt sollicitis, nisi ingeniosa conscientiam suam incantent fraude, futurique spes, ac metus, cum vitæ præsentis voluptatibus omnibus pacifice componant] Hæc illis coram suis auditoribus Henricus à quo integras has concertationes cum accipisset comes Gubernator, duosque insuper tractatus, alterum de falsis Prophetis iussis à Christo attentè caueri; de inuocatione Sanctorum alterum, tres præter hos ex illo petiit, quorum illi præscripsit argumentum vnum de Ecclesia; secundum de augustissimo altaris Sacramento; de Papa tertium, quo porro consilio & fine diuinari nullis potuit coniecturis.

Venit interea ad Henricum valdè inopinus à Catholicis nuntius, quo furtiuam illi deferebāt liberationem ex carcere ac nisi non vellet suis ipsorū in manibus expeditam & promptam. Tam inexpectato nuntio, tam æquato utrimque pondere viri Dei libratur animus, vt in melioris delectu penderet.

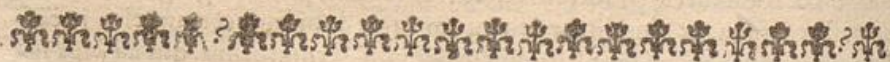
Optabat pro fide Catholica mortem; optabat pro Catholicis laborem; ad hunc fuerat illuc à suis moderatoribus destinatus; ad illam Deus videbatur necandum hostibus tradidisse. Hoc mentis ambiguo, ne quid ab optimo erraret, nec ramen Catholicos repulsa offenderet, nuncium quem ad se miserant, literas, seque adeo totum, vtramque in sortem pariter accinctum P. Ricardo Holtbeyo integrè committit, sponte illi se, non officio subdens, eiusque vtrobius iudicio & arbitrio acturus. Negauit Holtbeyus admit-tenda Catholicorum officia, suæque huius sententiæ rationes subiecit quatuor; iacturam martyrij fortassis inde secururam; prauum gregi exemplum de pastoris fuga, & timiditate; euentum fugæ dubium; certam eius in casum tentatæ maculam; multitudinem denique scrutatorum, qui ad eius indagacionem infestaturi essent illico vniuersa, cum periculo Sacerdotum si qui occurrerent, & familiarum pernicie apud quas latuissent. Rationes has Garnetus tanti fecit, cum responsione Henrici ad Holtbeyum, vt dignas censuerit quæ asseruarentur apud Præpositum Aquaniam; & Henricus quidem, Amplector, inquit, ea voluntate, R. vestræ consilium, vt si foret mihi de cælo datum, mihi quoque in mentem venerant quas profert consilij sui rationes, ~~nihil~~ ^{nihil} segnius putavi R. vestræ permittendas, hoc solum aliis vt satisfacerem; cæteroqui gnarus, in huiusmodi dubiis qui sit Societatis sensus, cuius manifestis etiam in rebus ambio ductu regi, tanquam certo Iesu oraculo. Scio exemptum carcere ab Angelo Petrum, sed vniuersalis Ecclesiæ pastorem, & Patrem, iussumque diuinitus, Romæ prius eius imperium, sedemque statuere, quorum certè ad me nihil attinet; sit mihi pro Roma carcer meus, & pro *Domine quo vadis?* Ex quo didicit Petrus præter quam de se iudicasset, aliter à Christo constitutum; non esse nimirum deinceps fugiendi sed moriendi tempus. Spe certè vt nulla foueret fore mihi hanc quam iniui, ad bona sempiterna viam; non video qua in re possim vtilius versari, cum hic mihi tam multa suppetant, quibus profitear qualem gero, talem verè ac re ipsa me esse. Quare nisi mihi loquatur è cælo vox, ote inquam sanctæ obedientiæ aliud indicatur, fixum est non

moueri, sed perstare in eo constanter, *Ecce me; fiat voluntas tua, sicut in caelo, & in terra.* Hæc ut sponderat Henricus præstitit, etiam alias magna fide, vitæque beneficium, si vellet officio paulo plus quam ciuili Reginae obsequi, reiecit fortius, quam forte alij mortem ipsam.

Vltimum ex eo poposcit Gubernator & Topeliffus responsionem autographam, eius manu ad septem quæsitâ, ex qua omnis eius viuendi ratio trans mare, constaret. Quid egisset, dixisset, etiam cogitasset? quibuscum versatus, locutus, de quibus? qua sua, & illorum mente? post vero in Anglia vbinam sibi fuisset hospitium lecturus; à quibus excipiendus? alendus? iuuandus? quibusve negotiis eo regno operam daturus. Erat vita Henrici adeo innocens; animus in vna sic Dei & fidei gloria, hominumque salute totus, vt quam illam exigebant tam accuratam sui rationem posse sibi obesse non cogitauerit, edidit illam per singula capita, cauens tamen cautè, quod excusauerat ne quem nominaret cui nominis editi præiudicio malo foret cognitio.

Hac munitus Henrici confessione ingenua, & sincera Topeliffus, Februarij 5. anni 1594. leucarum itinere octoginta, secum illum abduxit, & relicto vix Eboraco Londinum versus, cœpit illum indignè & barbarè vexare, vt cui nihil erat crudelitate iucundius. Vbiq; illum vulgabat proditorem, transmare aduectum vt vitam Reginae adimeret, qua senex perfidus immani calumnia Henrico infamiam, execrationes, & odia populi; sibi laudem captabat sæuitiæ, qua scilicet iure in commertum vteretur.

Londini Henricus quartum-decimum tortus, Eboracum reportatur ad absoluendam eius causam. In cuius extremo articulo, vitam & libertatem respuit conditione oblatam sacrilegè, vt Reginae agnosceret caput Ecclesie Anglicanæ. Damnatur supplicio proditurum. Sanctissimè moritur, vitam sibi eandem sæpius sed conditione eadem oblatam reijciens.

C A P V T XIII.

LONDINI Henricus excipitur carcere, si quis alius in Turri permolesto. Lecto, veste contra vim frigori horrendi, victu etiam parco, & necessariis omnibus ita destitutus, vt carcerarius curator loqui ferus, pro innata cuique miseratione, requisierit vrbe tota eius ex propinquis